

Prikaz knjige

УДК 342:341.1(497.6)

DOI 10.7251/SVR2224261M

**PRIKAZ MONOGRAFIJE
„ULOGA MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA
U STVARANJU I FUNKCIONISANJU
DEJTONSKE BiH“**

Ljubinko Mitrović¹

Monografija pod naslovom „Uloga međunarodnih organizacija u stvaranju i funkcionisanju dejtonske BiH“ autora dr Marka Aćića, trenutno zaposlenog u Republičkom centru za istraživanje rata, ratnih zločina i traženje nestalih lica u Banja Luci, proizašla je iz doktorske disertacije koju je dr Aćić 2017. godine odbranio na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Već sam naslov monografije kolege Aćića svjedoči da se on prihvatio obrade jedne izuzetno aktuelne teme – kakva je bila (i kakva je danas) uloga niza, odnosno onih najvažnijih međunarodnih organizacija poput Organizacije za bezbjednost i saradnju – OEBS – Misija za BiH, Delegacije Evropske unije ili Kancelarije visokog predstavnika, odnosno visokog predstavnika u BiH, u stvaranju, ali i funkcionisanju današnje BiH.

Monografija izlazi u izdavaštvu Nezavisnog univerziteta u Banjoj Luci i služiće, prije svega, studentima i nastavnicima ovog Univerziteta, ali i drugih srodnih fakulteta i visokih škola u pripremanju ispita i drugih oblika nastavnih aktivnosti, a zatim i svima onima koji se ovom problematikom u svom svakodnevnom radu bave. Ona predstavlja, u svakom slučaju, rezultat dugogodišnjeg kontinuiranog interesa autora dr Marka Aćića za rad i funkcionisanje međunarodnih organizacija uopšte, a posebno u BiH. Za izradu monografije dr Aćić je koristio pozamašnu raspoloživu domaću i inostranu teorijsku literaturu.

¹ Ombudsmen za ljudska prava BiH

U izlaganju posmatrane problematike, korišteni su svi relevantni naučni metodi i solidan naučni instrumentarijum, koji uz obimnu literaturu i brojna teorijska i praktična saznanja pružaju dovoljnu osnovu za ovo vrijedno monografsko djelo.

U skladu s tim, monografija dr Marka Aćića obuhvata, nakon uvodnih razmatranja sljedećih pet cjelina: prvi dio – u prvom dijelu autor kratko govori o međunarodnim organizacijama i njihovim konstitutivnim elementima, ali i važnim akterima u rješavanju regionalnih i međunarodnih sukoba, a mnogo značajni dio ovog poglavlja posvećuje raspadu SFRJ, uzrocima, ali i posljedicama, te svakako nastanku i priznanju novih država; drugi dio – u drugom dijelu autor govori o BiH kao federalnoj jedinici jugoslovenske federacije, ali i ono mnogo važnije – o procesu nastanka dejtonske BiH; treći dio je posvećen Dejtonskom mirovnom sporazumu kao specifičnom i nadasve jedinstvenom u svijetu međunarodnopravnom aktu, te aneksima Dejtonskog mirovnog sporazuma; četvrti, po meni svakako centralni dio monografije u kojem autor poentira i obrađuje ulogu međunarodnih organizacija u funkcionisanju Dejtonske BiH, a posebno Međunarodne arbitraže za Brčko, NATO, Ujedinjenih nacija, Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju, Savjeta Evrope, međunarodnih finansijskih i drugih organizacija i Evropske unije i peti dio koji je posebno interesantan, jer u njemu autor na veoma znalački način i sa dosta toga kritičkog elaborira ulogu, ali i uticaj Kancelarije visokog predstavnika međunarodne zajednice u oblikovanju državnog uređenja BiH, njen mandat, a onda i mirovne konferencije, kao i odluke visokog predstavnika. U sklopu ovog poglavlja pobrojane su nadležnosti visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini utvrđene aneksom X Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i znatno proširenje ovlaštenja datih visokom predstavniku od strane Savjeta za primjenu mira na konferencijama u Sintri, Bonu i Briselu. Posebno je analizirana tzv. Bonselka konferencija na kojoj su visokom predstavniku data ovlaštenja da on sam u Bosni i Hercegovini i njenim entitetima donosi zakone kao “privremene” ili “odgovarajuće” mjere, a kada to nisu u stanju da učine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ili entitetske skupštine. Polazeći od tih ovlaštenja (koja, prema autoru, predstavljaju manifestaciju specifičnog oblika međunarodnog protektorata u BiH), autor je analizirao akta ustavnog karaktera nametnuta od strane visokog predstavnika (promjene Ustava Bosne i Hercegovine, Ustava Republike Srpske i Ustava Federacije Bosne i Hercegovine), kao i nametanja zakona i akata personalnog i organizacionog karaktera, što sve ukazuje na neograničenu moć, vlast i pravo visokog predstavnika i njegov

nesporni uticaj u oblikovanju državnog uređenja Bosne i Hercegovine. Takođe, autor je u ovom poglavlju posebno (a kasnije i u zaključnim razmatranjima) obradio i pitanje potrebe za daljim postojanjem institucije visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, a ovo pitanje je veoma aktuelno u pravnom i političkom životu Bosne i Hercegovine, pa i šire, u posljednjih nekoliko godina.

Prije pregleda korištene (moram naglasiti veoma obimne) literature, autor na kraju monografije daje i jedno sveobuhvatno zaključno razmatranje.

Svaka od navedenih cjelina sadrži manje tematske jedinice koje je autor, kad god je to bilo moguće, nastojao da istraži na metodološki isti način.

Kolega Ačić piše jasno i, koristeći odgovarajuću pravnu terminologiju, čitaoca sigurno vodi kroz problematiku kojoj je posvećena monografija. Stavovi autora su uvek argumentovani, a na kraju svake od tematskih cjelina nalaze se i određena zapažanja.

Ova monografija, u svakom slučaju, a posmatrajući i cijeneći njen cjelokupan sadržaj može poslužiti studentima svih nivoa obrazovanja i naučnim radnicima visokoškolskih ustanova u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, ali i kao značajan i zanimljiv izvor i putokaz i široj čitalačkoj publici koja želi da bude upoznata sa osnovnim saznanjima koja se tiču uloge međunarodnih organizacija danas u svijetu (interesantno će biti pratiti rad ovih organizacija u najnovijem evropskom sukobu, odnosno onom što se dešava u Ukrajini), svakako s posebnim osvrtom na BiH. Pisana je na zaista pristupačan način i nudi brojne odgovore zainteresovanim za ovu problematiku. Impresionira obuhvatnost materije (zasnovane na obimnom fondu literature o tome napisanoj, sa vrsnom znalačkom selekcijom njenog korištenja), koja je izložena na pregledan i sistematski sređen način. Od posebnog je značaja i kritička argumentacija izloženog i stavovi autora o brojnim razmotrenim pitanjima.

Monografija pod naslovom „Uloga međunarodnih organizacija u stvaranju i funkcionisanju dejtonske BiH“ dr Marka Ačića jeste rad koji će predstavljati dragocjen putokaz budućim istraživačima izložene i prezentovane problematike. Pored toga, stručna javnost će dobiti priliku da se upozna sa svim bitnim pitanjima koja se odnose na ovu materiju. Zbog toga sam imao veliko zadovoljstvo da večeras govorim pred vama, a o monografiji dr Marka Ačića.

